

PRVOSTOPENJSKI UNIVERZITETNI ŠTUDIJSKI PROGRAM
SLOVENISTIKA
UNIVERZA V LJUBLJANI, FILOZOFSKA FAKULTETA

Predstavitev študijskega programa:

1. Podatki o študijskem programu

- Prvostopenjski univerzitetni študijski program *Slovenistika* traja 3 leta (6 semestrov) in obsega skupaj 180 kreditnih točk.
- Študijski program nima predvidenih smeri in modulov.
- Po zaključenem študijskem programu diplomant pridobi strokovni naslov diplomirani slovenist (UN)/diplomirana slovenistka (UN) (dipl. slov. (UN)).

2. Temeljni cilji programa in kompetence, ki se pridobijo s programom

Diplomant študija po predlaganem študijskem programu pridobi znanje in razvije zmožnosti, ki po uveljavljenih merilih veljajo za temeljna znanja in zmožnosti s področja slovenističnega jezikoslovja ter literarne vede. Temeljna znanja s posameznih področij jezikoslovja in literarne vede mu omogočajo ustrezno umeščanje jezikovnih in literarnih prvin v sistem, pa tudi v širši družbeni kontekst ter razumevanje razmerij med neumetnostnim in umetnostnim besedilom, med jezikom in posameznikom ter jezikom in družbo. Zmožen je razumeti, interpretirati in ovrednotiti tipična neumetnostna in umetnostna/literarna besedila, spremljati sočasna strokovna spoznanja in družbeno dogajanje, povezana z jezikom ali literaturo, se do njih strokovno argumentirano opredeljevati ter svoja spoznanja in stališča javno predstaviti v razumljivem, smiselnem, zaokroženem in ustreznem govorjenem ali zapisanem besedilu. Z usvojenim znanjem je diplomant predlaganega programa usposobljen za opravljanje specifičnih (manj zahtevnih) nalog, ki se nanašajo na poznavanje slovenske književnosti, kulturne zgodovine, kulture sploh, jezika, besedil in njihovih značilnosti v različnih medijih, in sicer v založništvu, tiskanih in elektronskih medijih, kulturnih ustanovah, v državni upravi, v propagandni/oglaševalski in turistični dejavnosti. Študijski program usposablja tudi za sodelovanje pri protokolu in ustanovah, ki se ukvarjajo s predstavitvijo in promocijo slovenskega jezika in literature ali s kulturno animacijo.

Splošne kompetence:

Po 1. stopnji študija slovenistike so diplomanti zmožni:

- logično, abstraktno, analitično, divergentno in asociativno razmišljati;
- razumeti, analizirati, povzeti in ovrednotiti strokovna in drugačna besedila in stališča;
- strokovno ustrezno in učinkovito izrabljati temeljne sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije in danosti za iskanje, izbiro (selekcijo), obdelavo/uporabo in nadaljnje posredovanje informacij;
- povezovati pridobljeno znanje in kompetence, tudi čez ozko razumljeno slovenistično področje; pri tem uporabiti splošno razgledanost in poznavanje akademskih področij;
- svoje znanje in metodološke rešitve uporabiti za reševanje novih problemov in nalog (»transferne kompetence«);
- usmeriti se v realno izvedljive rešitve problemov;

- pri reševanju problemov pokazati samostojnost in samoinicativnost;
- sodelovati pri pripravi, organizaciji in obravnavi teme v obliki projektov, tudi v sodelovanju z drugimi (v skupinah, timsko delo);
- razvijati pozitivni odnos do jezikovne in literarne dediščine, občutek za umetnost in širše kulturno dogajanje,
- med sporazumevanjem (v komunikaciji) prepoznati in upoštevati za določeno kulturo ali (družbeno) skupino specifične tradicije,
- etične samorefleksije, občutljivosti za etična merila in zavezanosti k profesionalni etiki,
- skrbeti za lasten poklicni/strokovni razvoj.

Predmetnospecifične kompetence, ki se pridobijo s programom

- Poznavanje osnovnih jezikoslovnih smeri in njihovih filozofskih izhodišč;
- razumevanje in opis jezikovnih pojavov v njihovi sistemski, socialni, psihološki in zgodovinski povezanosti;
- razumevanje jezika kot sredstva in rezultata simbolne interakcije v njegovi spoznavni (kognitivni), čustveni (emocionalni), ustvarjalni (kreativni) in družbeni (socialni) funkciji in zmožnost, te funkcije zavestno uporabljati;
- razumevanje načel oblikovanja in delovanja knjižnojezikovne norme;
- uporaba pridobljenega znanja o jezikovnem sistemu in rabi pri analizi govornega/zapisanega besedila z različnih vidikov;
- razumevanje in argumentiranje rabe različnih jezikovnih sredstev v besedilu ter vpetosti besedila v širši kontekst;
- ovrednotenje tipičnih besedil glede na njihovo razumljivost, smiselnost, ustreznost govornemu položaju, slovnično in pravopisno/pravorečno pravilnost in učinkovitost;
- argumentirano izboljšanje besedil v skladu s svojimi ugotovitvami;
- razumevanje posebnosti posameznih vrst besedil in prirejanje/preoblikovanje besedila ene vrste glede na različne govorne položaje (namen, naslovnika, prenosnik itd.);
- analiziranje in presojanje bistvenih jezikovnih pojavov in procesov skozi zgodovino in v današnjih družbenih razsežnostih;
- izbira glede na govorni položaj ustrezne socialne, funkcijske in prenosniške zvrsti;
- učinkovito ubesediljenje različnih tem v koherentnih in kohezivnih strokovnih in publicističnih besedilih, v skladu s slovensko knjižnojezikovno normo ter upoštevanjem načel praktične stilistike in retorike;
- svetovanje nestrokovnjakom v zvezi z osnovnimi jezikovnimi (normativnimi, slogovnimi) vprašanji;
- branje književnega besedila na način literarnega branja kot sposobnost poglobljenega in polnega doživljanja ter razumevanja leposlovja za potrebe osebne in javne interpretacije;
- ubeseditev svojih vtisov o prebranem književnem delu,
- razumevanje književnih besedil, njihovega nastanka in učinkovanja (družbeni, kulturni, estetski, medijski, biografski vidik);
- analiziranje in vrednotenje pojavov in procesov književne kulture v zgodovinskem kontekstu;
- poznavanje slovenske književne dediščine in njenih posebnosti v odnosu do sorodnih evropskih in svetovnih literarnih pojavov in procesov;
- prepoznavanje temeljnih prvin literarnega oblikovanja in zmožnost literarnoteoretične presoje;
- poznavanje kriterijev literarnosti in meril za vrednotenje starejše, novejše in sodobne književnosti;
- prepoznavanje vrednotenjskih vzorcev v literarni kritiki;

- »prevajanje« preprostejših starejših slovenskih književnih besedil;
- jezikovno pravilno, smiselno in razumljivo, estetsko in retorično učinkovito branje oz. predstavitev literarnih tekstov;
- zmožnost, nestrokovnjakom svetovati v zvezi s temeljnimi vprašanji o književnosti;
- sodelovanje pri pripravi in izvedbi študijskih krožkov, raziskovalnih taborov in delavnic;
- animiranje dogajanja v kulturi.

3. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

V prvostopenjski univerzitetni študijski program Slovenistika se lahko vpiše:

a) kdor je opravil splošno maturo,

b) kdor je opravil poklicno maturo, v kateremkoli srednješolskem programu in izpit maturitetnega predmeta tuji jezik (angleščina/nemščina), če je matematiko opravil pri poklicni maturi oziroma iz maturitetnega predmeta matematika, če je tuj jezik (angleščino/nemščino) opravil pri poklicni maturi,

c) kdor je pred 1. 6. 1995 končal katerikoli štiriletni srednješolski program.

č) Vsi kandidati morajo pri prijavi izkazati znanje slovenskega jezika na ravni B2 glede na skupni evropski referenčni okvir za jezike (CEFR) z ustreznim potrdilom.

Ustrezna dokazila o izpolnjevanju tega vpisnega pogoja so:
 - potrdilo o opravljenem izpitu iz slovenskega jezika na ravni B2 ali enakovredno potrdilo,
 - spričevalo o zaključenem osnovni šoli v RS ali zaključenem tuji osnovni šoli s slovenskim učnim jezikom,

- maturitetno spričevalo ali spričevalo zadnjega letnika izobraževalnega programa srednjega strokovnega izobraževanja s katerega je razviden opravljen predmet Slovenski jezik,
 - spričevalo o zaključenem dvojezičnem (v slovenskem in tujem jeziku) srednješolskem izobraževanju ali o zaključenem tujem srednješolskem izobraževanju s slovenskim učnim jezikom,
 - diploma o pridobljeni izobrazbi na visokošolskem zavodu v RS v študijskem programu, in potrdilo (izjava), da je kandidat opravil program v slovenskem jeziku.

Študijski program predvideva 60 vpisnih mest za redne in 20 vpisnih mest za izredne študente, razpisano število vpisnih mest za določeno študijsko leto pa je objavljeno v vsakoletnem razpisu za vpis.

Če bo sprejet sklep o omejitvi vpisa, bodo

kandidati iz točke a) izbrani glede na:

- splošni uspeh pri splošni maturi 50 % točk,
- splošni uspeh v 3. in 4. letniku 20 % točk,
- uspeh iz slovenščine pri splošni maturi 30 % točk;

kandidati iz točke b) izbrani glede na:

- splošni uspeh pri poklicni maturi 30 % točk,
- splošni uspeh v 3. in 4. letniku 10 % točk,
- uspeh iz slovenščine pri poklicni maturi 40 % točk,
- uspeh pri maturitetnem predmetu 10 % točk,
- uspeh iz slovenskega jezika v 4. letniku 10 % točk;

kandidati z točke c) pa glede na:

- splošni uspeh pri zaključnem izpitu 30 % točk,

– splošni uspeh v 3. in 4. letniku	10 % točk,
– uspeh iz slovenskega jezika pri zaključnem izpitu	30 % točk,
– uspeh iz slovenskega jezika v 3. letniku	15 % točk,
– uspeh iz slovenskega jezika v 4. letniku	15 % točk.

4. Merila za priznavanje znanj in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Študentu se lahko priznajo znanja, usposobljenosti ali zmožnosti, pridobljeni s formalnim, neformalnim ali izkustvenim učenjem, ki po vsebini in zahtevnosti v celoti ali deloma ustrezajo splošnim oziroma predmetnospecifičnim kompetencam, določenim s posameznim študijskim programom. Priznavanje znanj, usposobljenosti in zmožnosti je usklajeno s Pravilnikom o postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti, ki ga je na seji 29. 5. 2007 sprejel Senat UL.

Pri priznavanju znanj, usposobljenosti in zmožnosti se upoštevajo naslednja merila:

- spričevala in druge listine (priznavanje »netipičnih spričeval«, portfolio, listine o končanih tečajih in drugih oblikah izobraževanja),
- izdelki, storitve, objave in druga avtorska dela študentov (možnost opravljanja študijskih obveznosti – npr. izpitov, kolokvijev ipd. – z ocenjevanjem izdelkov, npr. projektov, izumov, patentov, ki jih je študent izdelal pred vpisom),
- znanje, ki si ga je študent pridobil s samoizobraževanjem ali z izkustvenim učenjem (možnost opravljanja študijskih obveznosti – npr. izpitov, kolokvijev ipd. – brez udeležbe na predavanjih, vajah, seminarjih).

Priznano znanje, usposobljenost ali zmožnosti se lahko upoštevajo kot pogoj za vpis ali kot merilo za izbiro ob omejitvi vpisa.

Na podlagi meril za priznavanje Filozofska fakulteta prek ustaljenega postopka obravnava individualne dokumentirane vloge študentov v skladu z določbami statuta in Pravil FF.

Vloga, oddana na študentski referat, se posreduje ustreznemu oddelku oziroma kooordinaciji interdisciplinarnega študijskega programa v mnenje. (Po vsebinski plati ustrezni strokovni organ odloča o ustreznosti listin, oziroma o postopku formaliziranja neformalne izobrazbe in praktičnih izkušenj.) Odločitev na predlog oddelka poda Odbor za študentska vprašanja.

5. Pogoji za napredovanje po programu (usklajeni s 151. členom Statuta Univerze v Ljubljani)

- **pogoji za napredovanje iz letnika v letnik:**

Za napredovanje v drugi letnik univerzitetnega enopredmetnega študijskega programa **Slovenistika** mora študent opraviti študijske obveznosti za 1. letnik v tolikšnem obsegu, da dosežejo 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT).

Za napredovanje v tretji letnik univerzitetnega enopredmetnega študijskega programa **Slovenistika** mora študent opraviti študijske obveznosti za 2. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT) 2. letnika, kar skupaj s celotnimi obveznostmi 1. letnika (60 KT) pomeni zbranih 114 KT.

V primeru izjemnih okoliščin (določenih v Statutu UL, 153. člen) pa se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti

(torej dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje.
Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

- **pogoji za ponavljanje letnika:**

V skladu s 152. členom Statuta Univerze v Ljubljani ima študent, ki ni opravil vseh študijskih obveznosti za vpis v višji letnik, določenih s študijskim programom, možnost, da v času študija enkrat ponavlja letnik, če izpolnjuje s študijskim programom določene pogoje za ponavljanje. Pogoje za ponavljanje letnika in pogoje za podaljšanje statusa študenta opredeljujejo Statut Univerze v Ljubljani, Pravila Filozofske fakultete in Izpitni red Filozofske fakultete.

6. Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje študija (skupni obseg 180 KT) mora študent opraviti vse obveznosti, ki jih določajo študijski program in učni načrti predmetov ter v zadnjem semestru izdelati diplomsko delo in ga uspešno zagovarjati pred mentorjem – ta je lahko katerikoli izmed učiteljev – in študenti.

7. Prehodi med študijskimi programi

Prehodi med programi so usklajeni s Statutom Univerze v Ljubljani in Merili za prehode med študijskimi programi.

Študenti lahko prestopijo na prvostopenjski univerzitetni študijski program Slovenistika:

- s **prvostopenjskega** univerzitetnega študijskega programa **Slovenski jezik in književnosti** (dvpredmetni), ki ga izvaja Oddelek za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani;
- z **enovitega petletnega** dvopredmetnega pedagoškega študijskega programa **Slovenščina**, ki ga izvaja Oddelek za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani;
- s **kateregakoli drugega prvostopenjskega** univerzitetnega študijskega programa ali študijskega programa za pridobitev visoke strokovne izobrazbe, ki se izvaja v okviru Univerze v Ljubljani.

Če kandidat izpolnjuje pogoje za vpis v višji letnik študijskega programa, v katerega je vpisan, mu Senat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani na predlog Oddelka za slovenistiko predpiše diferencialne izpite in druge obveznosti v obsegu do 60 KT, ki jih mora za prehod opraviti, ter letnik, v katerega se kandidatu dovoli vpis.

8. Načini ocenjevanja

Načini ocenjevanja oziroma načini preverjanja znanja so določeni za vsak predmet posebej v učnih načrtih (npr.: ustni /pisni izpiti, kolokviji, eseji oziroma seminarske naloge, dnevniki, praktične naloge oziroma izdelki, projekti, reševanje realnih problemov, reševanje odprtih nalog/problemov, vrstniško ocenjevanje, portfolio ipd.).

Pri ocenjevanju se uporablja naslednja ocenjevalna lestvica, ki je skladna s Statutom univerze v Ljubljani:

- 10 - (odlično: izjemni rezultati z zanemarljivimi napakami),
- 9 - (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami),
- 8 - (prav dobro: solidni rezultati),
- 7 - (dobro: dobro znanje, vendar z večjimi napakami),
- 6 - (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem);
- 5 - 1 - (nezadostno: znanje ne ustreza minimalnim kriterijem).

9. Predmetnik študijskega programa

P – predavanje; **S** – seminar; **V** – vaje; **KT** (oz. ECTS) – kreditne točke po evropskem sistemu kreditnih točk (1 kreditna točka pomeni 30 ur obremenitve študenta)

1. LETNIK	ST	1. semester						2. semester						SKUPAJ	
		Kontaktne ure				ŠD	KT	Kontaktne ure				ŠD	KT	KT	ŠD
		P	V	S	Σ			P	V	S	Σ				
Fonetika in fonologija slovenskega knjižnega jezika	O	30	15	15	60	60	4	-	-	-	-	-	-	4	120
Uvod v študij jezika	O	15	-	15	30	60	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Družbene razsežnosti slovenskega jezika	O	30	-	15	45	75	4	-	-	-	-	-	-	4	120
Morfologija slovenskega knjižnega jezika	O	-	-	-	-	-	-	30	15	15	60	60	4	4	120
Tvorjenje in razumevanje besedil	O	-	-	-	-	-	-	30	30	15	75	75	5	5	150
Socialne zvrsti slovenskega jezika	O	-	-	-	-	-	-	30	30	-	60	60	4	4	120
Uvod v študij slovenske književnosti	O	30	30	30	90	90	6	-	-	-	-	-	-	6	180
Mladinska književnost	O	30	-	-	30	60	3	-	-	30	30	60	3	6	180
Slovenska književnost 19. stoletja	O	30	30	30	90	120	7	-	-	-	-	-	-	7	210
Svetovna književnost	O	-	-	-	-	-	-	60	-	-	60	90	5	5	150
izbirni strokovni predmet (jezikoslovje)	IS						3	-	-	-	-	-	-	3	90
izbirni strokovni predmet (jezikoslovje)	IS	-	-	-	-	-	-						3	3	90
izbirni strokovni predmet (literatura)	IS	-	-	-	-	-	-						3	3	90
izbirni strokovni predmet (literatura)	IS	-	-	-	-	-	-						3	3	90
skupaj		165	75	105	345	465	30	150	75	60	285	345	30	60	
						810 + (90 IS) = 900 ¹					630 + (270 IS) = 900				1800

¹ Natančnega števila KU in ŠD ni mogoče predvideti, saj je odvisno od izbora izbirnih predmetov, vendar pa skupna vsota obveznega in izbirnega dela programa obsega število ur, predpisanih z Merili, tj. 900 na semester in 1800 letno.

Izbirni strokovni jezikoslovni predmeti

1. LETNIK

	ST	1. semester						2. semester						SKUPAJ	
		KU				ŠD	KT	KU				ŠD	KT	KT	ŠO
		P	V	S	Σ			P	V	S	Σ				
Uvod v pragmatiko	IS	15	-	15	30	60	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Elektronski jezikovni viri	IS	15	30	-	45	45	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Pravorečna in pravopisna norma slovenskega knjižnega jezika	IS	15	30	-	45	45	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Slovenska narečja	IS	-	-	-	-	-	-	-	15	15	30	60	3	3	90
Besedilna fonetika slovenskega knjižnega jezika	IS	-	-	-	-	-	-	15	30	-	45	45	3	3	90
Uvod v analizo diskurza	IS	-	-	-	-	-	-	15	15	-	30	60	3	3	90

Izbirni strokovni literarni predmeti

1. LETNIK

	ST	1. semester						2. semester						SKUPAJ	
		KU				ŠD	KT	KU				ŠD	KT	KT	ŠO
		P	V	S	Σ			P	V	S	Σ				
Modernizem v poljski književnost	IS	-	-	-	-	-	-	30	-	-	30	60	3	3	90
Ruska klasična literatura – obdobje realizma	IS	-	-	-	-	-	-	30	-	-	30	60	3	3	90
Češka in slovaška književnost	IS	-	-	-	-	-	-	30	-	-	30	60	3	3	90
Južnoslovanske književnosti	IS	-	-	-	-	-	-	30	-	-	30	60	3	3	90

2. LETNIK

	ST	3. semester						4. semester						SKUPAJ	
		Kontaktne ure				ŠD	KT	Kontaktne ure				ŠD	KT	KT	ŠD
		P	V	S	Σ			P	V	S	Σ				
Skladnja slovenskega knjižnega jezika	O	30	30	-	60	60	4	-	-	-	-	-	-	4	120
Zgodovina slovenskega knjižnega jezika	O	30	-	15	45	75	4	-	-	-	-	-	-	4	120
Od praslovanščine do stare cerkvene slovanščine	O	30	-	-	30	60	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Besedotvorje slovenskega knjižnega jezika	O	-	-	-	-	-	-	30	30	-	60	60	4	4	120
Besediloslovje	O	-	-	-	-	-	-	30	30	-	60	60	4	4	120
Uvod v literarno teorijo	O	30	-	15	45	75	4	-	30	15	45	45	3	7	210
Slovenska proza 1900-1950	O	60	-	-	60	90	5	-	-	-	-	-	-	5	150
Motivi in teme v slovenski književnosti	O	30	-	-	30	60	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Slovenska dramatika 1900-1950	O	-	-	-	-	-	-	30	-	-	30	60	3	3	90
Slovenska poezija 1900-1950	O	-	-	-	-	-	-	30	-	-	30	60	3	3	90
izbirni strokovni predmet (jezikoslovje)	IS						3	-	-	-	-	-	-	3	90
izbirni strokovni predmet (jezikoslovje)	IS	-	-	-	-	-	-						3	3	90
izbirni strokovni predmet (literatura)	IS	-	-	-	-	-	-						3	3	90
izbirni strokovni predmet (literatura)	IS	-	-	-	-	-	-						3	3	90
splošni izbirni predmet(i)	I						4						4	8	240
skupaj		210	30	30	270	420	30	120	90	15	225	285	30	60	
						690 + (210 IS/I) 900					510 + (390 IS/I) 900				1800

Izbirni strokovni jezikoslovni predmeti

2. LETNIK

	ST	3. semester						4. semester						SKUPAJ	
		KU				ŠD	KT	KU				ŠD	KT	KT	ŠO
		P	V	S	Σ			P	V	S	Σ				
Lektorat slovanskega jezika ²	IS	-	60	-	60	30	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Jezikovni korpusi	IS	-	30	15	45	45	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Poglavja iz zgodovine slovenskega knjižnega jezika	IS	-	-	-	-	-	-	15	-	15	30	60	3	3	90
Javno govorno nastopanje	IS	-	-	-	-	-	-	15	30	-	45	45	3	3	90
Zgodovina slovenskega jezikoslovja	IS	-	-	-	-	-	-	15	-	15	30	60	3	3	90
Jezikovni in besedilni vidiki elektronskega sporazumevanja	IS	-	30	15	45	45	3	-	-	-	-	-	-	3	90

Izbirni strokovni literarni predmeti

2. LETNIK

	ST	3. semester						4. semester						SKUPAJ	
		KU				ŠD	KT	KU				ŠD	KT	KT	ŠD
		P	V	S	Σ			P	V	S	Σ				
Strokovno pisanje	IS	-	-	-	-	-	-	-	-	30	30	60	3	3	90
Seminar iz literarne kritike	IS	-	-	-	-	-	-	-	-	30	30	60	3	3	90
Kreativno pisanje – poezija	IS	-	-	-	-	-	-	15	15	-	30	60	3	3	90
Literarno prevajanje	IS	-	-	-	-	-	-	15	15	-	30	60	3	3	90
Uredniško delo	IS	-	-	-	-	-	-	15	-	15	30	60	3	3	90

² Študent lahko izbere enega od ponujenih lektoratov slovanskih jezikov, in sicer: lektorat hrvaškega in srbskega jezika, lektorat ruskega jezika, lektorat slovaškega jezika, lektorat češkega jezika, lektorat makedonskega ali lektorat poljskega jezika. Učni načrti so izdelani za vsak lektorat posebej.

3. LETNIK	ST	5. semester						6. semester						SKUPAJ	
		Kontaktne ure				ŠD	KT	Kontaktne ure				ŠD	KT	KT	ŠD
		P	V	S	Σ			P	V	S	Σ				
Leksikologija	O	30	15	15	60	60	4	-	-	-	-	-	-	4	120
Strokovno besedilo	O	15	30	-	45	45	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Slovensko zgodovinsko glasoslovje z naglasom	O	15	-	15	30	60	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Slovenska frazeologija	O	-	-	-	-	-	-	30	-	15	45	45	3	3	90
Jezikovna norma in jezikovna kultura	O	-	-	-	-	-	-	30	-	15	45	75	4	4	120
Slovensko zgodovinsko oblikoslovje in skladnja	O	-	-	-	-	-	-	15	-	15	30	60	3	3	90
Sodobni slovenski roman	O	30	-	30	60	150	7	-	-	-	-	-	-	7	210
Sodobna slovenska dramatika	O	30	-	-	30	60	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Sodobna slovenska poezija	O	30	-	-	30	60	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Starejša slovenska književnost	O	-	-	-	-	-	-	30	15	-	45	45	3	3	90
izbirni strokovni predmet (jezikoslovje)	IS						3	-	-	-	-	-	-	3	90
izbirni strokovni predmet (jezikoslovje)	IS	-	-	-	-	-	-						3	3	90
izbirni strokovni predmet (literatura)	IS	-	-	-	-	-	-						4	4	120
izbirni strokovni predmet (literatura)	IS	-	-	-	-	-	-						4	4	120
splošni izbirni predmet	I						4	-	-	-	-	-	-	4	120
diplomsko delo	O	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	180	6	6	180
skupaj		150	45	60	255	435	30	105	15	45	165	405	30	60	
					690 + (210 IS/I) 900						570 + (330 IS) = 900				1800

Izbirni strokovni jezikoslovni predmeti

3. LETNIK

	ST	5. semester						6. semester						SKUPAJ	
		KU				ŠD	KT	KU				ŠD	KT	KT	ŠO
		P	V	S	Σ			P	V	S	Σ				
Slovenščina kot drugi in kot tuji jezik	IS	30	-	15	45	45	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Poglavja iz slovnice – slovarski vidik	IS	30	-	15	45	45	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Uvod v psiholingvistiko	IS	30	-	15	45	45	3	-	-	-	-	-	-	3	90
Poglavja iz slovenske zgodovinske slovnice	IS	-	-	-	-	-	-	15	15	15	45	45	3	3	90
Poglavja iz zgodovine slovenskega glasoslovja	IS	-	-	-	-	-	-	15	15	15	45	45	3	3	90
Poimenovalna tipologija	IS	-	-	-	-	-	-	30	-	15	45	45	3	3	90
Umetnostno besedilo in umetnostni jezik	IS	-	-	-	-	-	-	30	-	15	45	45	3	3	90

Izbirni strokovni literarni predmeti

3. LETNIK

	ST	5. semester						6. semester						SKUPAJ	
		KU				ŠD	KT	KU				ŠD	KT	KT	ŠO
		P	V	S	Σ			P	V	S	Σ				
Sodobna slovenska dramatika*	IS	-	-	-	-	-	-	-	-	30	30	90	4	4	120
Sodobna slovenska poezija*	IS	-	-	-	-	-	-	-	-	30	30	90	4	4	120
Starejša slovenska književnost*	IS	-	-	-	-	-	-	-	-	30	30	90	4	4	120

10. Podatki o možnostih izbirnih predmetov in mobilnosti

Ker študijski program ne vsebuje usmeritev, lahko študent predmete izbira glede na lastne interese oz. znanje, ki ga želi poglobiti.

V 1. letniku lahko tako, če ga npr. zanimajo družbene razsežnosti slovenskega jezika, med izbirnimi predmeti dodatno izbere Uvod v pragmatiko in Uvod v analizo diskurza.

V 2. letniku lahko, če ga npr. zanima slovenska poezija, za poglobitev znanja študent izbere predmeta Seminar iz literarne kritike in Kreativno pisanje – poezija.

V 3. letniku pa lahko, če ga npr. zanima leksikologija, še dodatno izbere predmeta Poglavlja iz slovnice – slovarski vidik in Poimenovalna tipologija.

Mobilnost

Študent lahko v okviru programov Socrates-Erasmus, CEEPUS in meddržavnih štipendij del študija, primerljiv z matičnim študijskim programom, opravi tudi v tujini.

11. Kratka predstavitev posameznega predmeta

11.1 Obvezni strokovni predmeti 1. letnika

Fonetika in fonologija slovenskega knjižnega jezika (4 ECTS)

Vsebina: Osnovne značilnosti in zakonitosti govornje sodobne slovenščine s poudarkom na knjižni izreki, osnove fonetike in fonologije, od artikulacije glasov do njihove raznolike realizacije. Posebna pozornost je namenjena spoznavanju glasoslovne strukturiranosti (strukturalna teorija) slovenskega (knjižnega) jezika (razmerje glas – fonem; strukturiranost slovenskega zloga; sistem fonemov in njihove variante; fonetična prozodija; razmerje med naglasom in poudarkom; pridobivanje in obdelava posnetkov, instrumentalna glasoslovna analiza, percepcija govora). Poleg spoznavanja teoretičnih značilnosti sodobne slovenščine se v okviru seminarja in vaj tudi praktično spoznava govornji slovenski jezik, in sicer osnove slovenskega pravorečja (predvsem pri vajah), njegovega razvoja in razmerja do zapisanega jezika (pravopis <--> pravorečje), pa tudi fonetična in fonološka transkripcija.

Posebnosti: avdio-vizualne predstavitve, spoznavanje instrumentalnega merjenja, vaje v fonolaboratoriju.

Metode poučevanja: predavanja, seminarji, individualne naloge, sodelovalno učenje/poučevanje, aktivno (refleksivno) poučevanje, portfolio konference, laboratorijske vaje, simulacije, nastopi, skupno analitično pregledovanje avdio-vizualnih posnetkov.

Uvod v študij jezika (3 ECTS)

Vsebina: Seznanitev s temeljnimi dejavnostmi jezikoslovja kot stroke in znanosti, posebej slovenističnega jezikoslovja v slovenskem prostoru in zunaj njega. Položaj slovenistike in njena organiziranost v slovenski državi in zunaj nje v okviru slovenskih manjšin ter v tujini, razvoj univerzitetne slovenistike, spreminjanje njene vsebine in stanje danes – organizacijsko in vsebinsko, jezikovni priročniki, njihova hierarhizacija in uporabnost za študij in raziskovanje jezika (slovarji, spletni viri: besedilni korpusi), jezikoslovna literatura (pridobivanje bibliografskih podatkov; slovnice, revije, zborniki).

Posebnosti: Ogled delovanja jezikoslovnih institucij.

Metode poučevanja: Predavanja in seminar. Obisk katere od jezikoslovnih institucij (od raziskovalnih npr. Inštitut Frana Ramovša za slovenski jezik; od izobraževalno-raziskovalnih npr. ena od slovenistik na drugi univerzi).

Družbene razsežnosti slovenskega jezika (4 ECTS)

Vsebina: Kvantitativna in kvalitativna opredelitev slovenske jezikovne skupnosti v Sloveniji, v sosednjih državah, v izseljenstvu ter drugih jezikovnih skupnosti v Sloveniji. Identifikacijske vloge (slovenskega) jezika. Formalnopravni vidiki urejanja statusa slovenskega jezika in drugih jezikov v Sloveniji. Slovenščina kot drugi/tuji jezik. Slovenski jezik v stiku z drugimi jeziki. Spremenljivost in prilagodljivost slovenskega jezika glede na sporazumevalne potrebe in navade posameznih govorcev in družbenih skupin v slovenski jezikovni skupnosti. Kritični pretres pojmovanja socialnih zvrsti slovenskega jezika. Družbene okoliščine pojmovanja, vrednotenja sestavin jezika in jezikovnega normiranja. Povezanost jezika in ideologije. Slovensko jezikovno načrtovanje in jezikovna politika: temeljni pojmi, naloge in ustanove.

Posebnosti: V seminarskih nalogah se študenti v skupinah posvetijo študiju posameznega znanstvenega članka slovenske sociolingvistike in ga povežejo z opazovanjem aktualnega pojava iz lastne okolice.

Metode poučevanja: Predavanja in vodeno seminarsko delo.

Morfologija slovenskega knjižnega jezika (4 ECTS)

Vsebina: Razmejitev pojmov morfologija in oblikoslovje. Izrazna podoba in vloga posameznih morfemov. Morfemi kot nosilci slovarskih in skladenjskih kategorialnih lastnosti. Opredelitev kategorialnih lastnosti kot pogoja za realizacijo stavčnih členov in s tem oblikovanja temeljne stavčne strukture kot enote besedila. Stalnost stavčnočlenskih vlog kot pogoj za stalnost kategorialnih lastnosti in s tem odprto, dinamično stalnost besednih vrst. Vpliv spremembe kategorialne lastnosti na prehod ene skladenjske vloge v drugo in s tem ene besedne vrste v drugo. Kategorialne lastnosti kot podlaga za razmejitev besednih vrst na stavčnočlenske in nestavčnočlenske. Tipologija nestavčnočlenskih besednih vrst na podlagi denotata. Medmeti in členki kot modifikatorji uslovarjenega govornega dejanja, predložna in vezniška beseda v vlogi izražanja razmerij v jeziku.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, seminar.

Tvorjenje in razumevanje besedil (5 ECTS)

Vsebina: Teorije razumevanja in tvorjenja besedila. Opis postopkov procesov razumevanja in tvorjenja izrekov ter besedila. Jezikovna produkcija in njen odnos do razumevanja. Vloga bralca/poslušalca pri interpretaciji besedila. Psihološki modeli branja in poslušanja. Pisanje in oblikovanje pisnega besedila. Kognitivni modeli pisanja. Odnos med avtorjem besedila in njegovim naslovnikom. Vloga konteksta pri tvorjenju in razumevanju besedila

Metode poučevanja: Predavanja, seminarji in vaje.

Socialne zvrsti slovenskega jezika (4 ECTS)

Vsebina: Delitev socialnih zvrsti slovenskega jezika v Slovenski slovnici in Slovenskem pravopisu na knjižne in neknjižne. Teoretična podlaga za tako delitev. Pregled še nekaterih drugih pristopov, in sicer poleg strukturalističnega še genetskojezikoslovnega, sociolingvističnega, pragmatičnega in variantnojezikoslovnega. Terminologija obravnavanih pristopov. Vzroki za nastanek socialnih zvrsti oz. variant govornega jezika. Vprašanje socialnozvrstnosti slovenskih narečij. Zunajjezikovni dejavniki za nastanek slovenskih narečij in sodobna klasifikacija. Spoznavanje pojmov: narečna skupina, narečje, krajevni govor ter uveljavljenih domačih in mednarodnih terminov s področja dialektologije. Raba in vrednotenje posameznih socialnih zvrsti. Pregled transkripcij govornega jezika in zapisovanje le tega v poenostavljeni transkripciji.

Posebnosti: Uvajanje v terensko delo. Osvojitve najosnovnejših tehnik snemanja in prepisovanja govora

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, individualne zadolžitve, delo po skupinah, samostojni študij po obvezni in priporočeni literaturi.

Uvod v študij slovenske književnosti (6 ECTS)

Vsebina: Navaditi študenta na samostojni študij: na branje besedil, na obiskovanje knjižnic, na iskanje literature po katalogih, bibliografijah in leksikonskih pomagalih, izpisovanje in izdelavo lastne bibliografske zbirke, zapisovanje na predavanjih, referatno in izpitno strategijo ter retoriko. Oblikovanje povzetka (leposlovnega in strokovnega dela), zapisnika predavanja, literarne kritike, recenzije, tekstne kritike, interpretacijskega eseja in analize, vse kot pripravo na pisanje diplomskega dela. Študentu naj pomaga najti pravo mesto literarne vede med humanističnimi znanostmi, opredeliti njen odnos do jezikoslovja, razmejiti slovensko literarno vedo od primerjalne, napraviti jasno mejo med pisanjem leposlovja in proučevanjem le-tega ter ga usmeriti v razmislek o smislu in funkciji literature in literarne vede. Poglavlja: Orodja in postopki (metode) ter terminologija literarne vede, posebej še slovenske, njen nastanek in organiziranost na filozofski fakulteti, akademiji in inštitutih. Poglavitna dela stroke: literarne teorije, zgodovine, monografije. Tehnika strokovnega pisanja: kako segmentirati spis, kako citirati, vrivati v citat svoje pripombe in izpuščati iz citata, kako sestaviti opombe, seznam literature, stvarno kazalo, grafikone in tabele. Kakšen naj bo

tipkopis, kako oblikovati besedilo z računalnikom, kako lektorirati, korigirati in tehnično urediti rokopis. Temelji tipografije. Delo na računalniku: iskanje bibliografskih podatkov ter podatkovnih zbirk, pregledovanju ponudbe na svetovnem spletu, hipertekst in drugi standardi za digitalni zapis literarnih in literarnovednih besedil

Posebnosti:

Metode poučevanja: Predavanja z diskusijo, seminarji, vaje. Domače naloge, njihova predstavitev v razredu. Strokovne ekskurzije v knjižnice, arhive, rojstne kraje piscev ipd.

Mladinska književnost (6 ECTS)

Vsebina: Podati različna teoretična izhodišča za opredelitev pojma mladinska književnost. Prikazati razvoj mladinske književnosti od 19. stoletja do danes, pri čemer je vsebinski poudarek na dogajanju po letu 1950. Žanrska, tematološka in stilna pestrost del mladinske književnosti narekuje različne pristope k izbranim besedilom, najpogostejša vprašanja pa so vezana na tematske, motivne in idejne značilnosti, na jezikovne značilnosti, žanrske opredelitve, perspektivo avtorja do otroka in otroškega sveta, prikaz razmerja med fantastičnimi in realističnimi elementi, povezanost mladinskega in nemladinskega pisanja pri posameznih avtorjih, na kratko tudi na razmerja med slikovnim in besednim sporočilom (slikanice). Predstavi se temeljne zbirke, antologije in periodični tisk mladinske književnosti. - Delo v seminarju je vezano na problematiko sodobne mladinske književnosti, krovna tema se bo spreminjala iz leta v leto.

Posebnosti: Predmet se izvaja v dveh semestrih.

Metode poučevanja: Predavanja, v katerih se razlaga prepleta z branjem in analizo literarnih besedil. Referati, projekti in diskusije študentov v seminarskem delu. Samostojno branje leposlovja za izpit.

Slovenska književnost 19. stoletja (7 ECTS)

Vsebina: Pregled slovenske književnosti 19. stoletja (na ozadju nacionalne zgodovine, primerjalno z ostalimi Slovani) od Jarnika do moderne. Poezija (Jarnik, Prešeren, Stritar, Aškerc ...), proza (Cigler, Trdina, Jurčič, Kersnik ... Govekar), drama (Levstik, Jurčič, Stritar, Vošnjak); roman (zgodovinski, izvirni), povest (zgodovinska, kmečka), novela, različne pesniške in dramske vrste. Razsvetljenstvo, romantika, realizem na Slovenskem in vprašljivost literarnih periodizacij. Avstrijski državni okvir, nacionalno vprašanje, jugoslovanstvo. Idejna nasprotja: staro-, mladoslovinci; klerikalci, liberalci, socialisti; domačijstvo-svetovljanstvo; različni literarni programi. Časopisje in založništvo.

Posebnosti: Strokovne ekskurzije v knjižnice, arhive, rojstne kraje piscev ipd.

Metode poučevanja: Predavanja z diskusijo, seminarji, vaje. Domače branje literarnih del.

Svetovna književnost (5 ECTS)

Vsebina: Sintetičen pregled književnosti starega Orienta, antike (grške in rimske), evropske srednjeveške književnosti, renesančne, baročne-klasicistične, razsvetljenske, predromantične in romantične, književnosti realizma, naturalizma, nove romantike, dekadence, simbolizma, modernih smeri 20. stol., ekspresionizma, eksistencializma, modernizma, postmodernizma. Njihova družbenozgodovinska podlaga, duhovnozgodovinske značilnosti in literarnoestetske poteze. Spoznavanje kanonskih del svetovne književnosti.

Metode poučevanja: Predavanja.

11. 1. 1 Izbirni strokovni predmeti 1. letnika

Uvod v pragmatiko (3 ECTS)

Vsebina: Pragmatično jezikoslovje (pojem okoliščin, govornega položaja). Vpliv filozofskih tradicij na nastanek te discipline. Teorija govornih dejanj (delna dejanja, neposredno/posredno govorno dejanje, konvencionalna jezikovna znamenja kot pokazatelji ilokucijskega dejanja, posrečenost in uspešnost govornega dejanja, niz govornih dejanj, razvrstitev govornih dejanj pri različnih avtorjih). (Dobesedni) pomen in smisel (sporočeni pomen) besedila. Pojem sporazumevalne zaslepitve. Teorija Gricea ("sodelovalno načelo" in sklepanja) in Leecha (načelo vljudnosti) ter drugih avtorjev. Proces izbiranja jezikovnih in nejezikovnih sredstev.

Posebnosti: Prenesejo vsebine v praktično delo z besedili: pri tvorbi in vrednotenju lastnih in tujih besedil, pa tudi pri analiziranju besedilnih posegov lektorjev/naročnikov/urednikov ipd.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar.

Elektronski jezikovno viri (3 ECTS)

Vsebina: Pregled jezikovnih priročnikov in pripomočkov za učenje in rabo slovenščine v elektronski obliki. Enostavni in kompleksni pogoji iskanj. Učinkovita izraba virov, pridobivanje podatkov in njihova nadaljnja obdelava. Pregled spletnih virov za slovenski jezik in spletne jezikovne infrastrukture za govorce slovenščine. Pregled in ovrednotenje črkovalnikov, slovničnih pregledovalnikov, delilnikov, avtomatskih prevajalnikov, razpoznavalnikov in sintetizatorjev govora, klepetalnikov ipd. s stališča jezikoslovne ustreznosti, uporabnosti, praktičnosti. Sociolingvistična vloga jezikovnih virov kot nujne opreme za zagotavljanje mednarodnega statusa slovenščine.

Posebnosti: Vaje v računalniški učilnici, spoznavanje osnovnih načel računalniškega poizvedovanja.

Metode poučevanja: Predavanja in vaje v računalniški učilnici z dostopom do interneta.

Pravorečna in pravopisna norma slovenskega knjižnega jezika (3 ECTS)

Vsebina: Opredelitev temeljnih prvin, ki vplivajo na tričlenskost knjižnojezikovne norme z upoštevanjem razločevalnosti norme govorjene besede glede na pisno. Spoznavanje in

kritično vrednotenje razmerij med temi prvini pri uzakonjanju (kodificiranju) norme knjižnega jezika. Normativne prvine pisnega in govornega knjižnega izraza – poskus opredelitve glede na knjižnojezikovno tričlenskost. Mesto norme knjižnega jezika v opredelitvi pojma jezikovna kultura.

Posebnosti: Preverjanje govorne in pisne norme na besedilnem gradivu z upoštevanjem možnosti solcialno- in funkcijskozvrstne stilistike.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje.

Slovenska narečja (3 ECTS)

Vsebina: Spoznavanje osnovnih značilnosti narečnih skupin oz. narečij na vseh jezikovnih ravneh v odnosu do slovenskega knjižnega jezika (sinhron pogled) ob izbranih narečnih besedilih. Poudarek je na: (ne)tonemskosti, diftongih, posebnih narečnih glasovih, osnovnih posebnostih pri končniških in besedotvornih morfemih, prevzeti in ožjenarečni leksiki, posebnostih pri zgradbi stavka itd. Seznanjanje s sodobno nacionalno transkripcijo za zapis narečnih besedil.

Posebnosti: Sprotno utrjevanje in razširjanje pridobljenega znanja s seminarsko nalogo, v kateri bodo študentje na enak način analizirali narečno besedilo, ki ga bodo posneli in zapisali sami.

Metode poučevanja: Vaje, seminarsko delo, predstavitev seminarskega dela, individualne zadolžitve, prebiranje strokovne literature.

Besedilna fonetika slovenskega knjižnega jezika (3 ECTS)

Vsebina: Obravnava in usvojitev osnovnih značilnosti ter zakonitosti besedilne fonetike govorne slovenščine s poudarkom na knjižni izreki. Seznanjanje z osnovnimi pravili stavčne intonacije, smiselne členitve besedil (premori) in poudarjanja (stavčna prozodija; razmerje med naglasom in poudarkom). Spoznavanje pridobivanja in obdelave posnetkov za nadaljnjo kritično vrednotenje različnih tipov besedil in govorcev s pomočjo instrumentalne glasoslovne analize in percepcije govora.

Posebnosti: Instrumentalna obdelava in analiza posnetkov (Cool Edit, Praat...) Uporaba različnih računalniških programov za predstavitev avdio-vizualnih posnetkov in lastnih ugotovitev (PPT, Real Media Player; DVD-snemalnik, avdiosnemalnik ...) Sposobnost branja fonetično-fonološke literature in lastne interpretacije slišane ter prebranega (pisanje seminarja in strokovnih člankov).

Metode poučevanja: Predavanja, seminarji, individualne naloge, sodelovalno učenje / poučevanje, aktivno (refleksivno) poučevanje, portfolio konference, laboratorijske vaje, simulacije, nastopi, skupno analitično pregledovanje avdio-vizualnih posnetkov.

Uvod v analizo diskurza (3 ECTS)

Vsebina: Razumevanje koncepta diskurza, analiza diskurza, pristopi k analizi diskurza, in sicer analiza govornih dejanj, interakcijska sociolingvistika, etnografija komunikacije, pragmatični pristop, konverzacijska analiza in variacijski (sociolingvistični) pristop.

Metode poučevanja: Predavanja in seminar.

Modernizem v poljski književnosti (3 ECTS)

Vsebina: Po uvodnem zgoščenem prikazu podobe in temeljnih tokov klasične poljske književnosti 19. stoletja se predavanja osredotočijo na zgodovinska dejstva in razmere, odločilne za literarno ustvarjanje na prelomu 19. in 20. stoletja. Ob pregledu temeljnih tokov in pojavov so podane tudi analize in interpretacije najpomembnejših del poljske književnosti v razdobju od mlade Poljske do druge polovice 20. stoletja. Ob izbranih besedilih je osvetljena temeljna literarna in kulturna orientacija poljskega ustvarjanja v domovini in emigraciji, prikazano je razmerje do evropske moderne proze in dramatike (S. I. Witkiewicz, B. Schulz, W. Gombrowicz), osvetljena je specifika poljske literarne zavesti pri iskanju novega literarnega izraza v polemiki s tradicionalnimi poetikami.

Metode poučevanja: Predavanja z vključevanjem seminarских del.

Ruska klasična literatura – obdobje realizma (3 ECTS)

Vsebina: Seznanjenje s kulturno situacijo in okviri, v katerih se poraja ruska realistična literatura. Pregled literarnega dogajanja in dinamike žanrskega sistema od konca tridesetih in začetka štiridesetih let (pozno ustvarjanje Puškina, Lermontova, Gogolja; obdobje »naturalne šole«) ter pregled zgodnjega ustvarjanja avtorjev, ki dosežejo vrh v svojem ustvarjanju v šestdesetih letih in kasneje (F. M. Dostojevski, L. N. Tolstoj idr.). Ob analizi zgodnje faze razvoja ruskega realistične proze je pozornost posvečena tudi drugim žanrom, ki se vključujejo v literarni sistem realizma (npr. poezija N. A. Nekrasova in dramatika A. N. Ostrovskega). Obenem predmet ponuja tudi predstavitev vrhunskih dosežkov ruskega realizma v šestdesetih in sedemdesetih letih (F. M. Dostojevski, L. N. Tolstoj idr.), dopolnjeno s problemske obravnave tako poetike in tipologije ruskega romana.

Metode poučevanja: Predavanja.

Češka in slovaška književnost (3 ECTS)

Vsebina: Temeljne razvojne poti slovaške književnosti od obdobja Narodnega preroda do konca 20. stoletja v primerjavi z razvojnimi tokovi slovenske književnosti v obravnavanih obdobjih. 1. Začetki češke in slovaške književnosti in reševanje vprašanja češkega in slovaškega knjižnega jezika; 2. Ideja slovanske vzajemnosti in začetki znanstvene slovanske literarne zgodovine (J. Kollár, P. J. Šafárik, L. Štúr in šturovci in začetki kulturnih odnosov s Slovenci; 3. Značilnosti češkega in slovaškega realizma in prvi prevodi čeških in slovaških del v slovenščino; 4. Češka in slovaška književnost na prelomu stoletij in njuna recepcija pri Slovencih; 5. Češka in slovaška književnost med obema vojnama ter Pax romana; 6. Češka in slovaška književnost v letih 1939-1948; 7. Industrializirana književnost, socrealizem,

nazadovanje slovaške književnosti v petdesetih letih; 8. Šestdeseta leta in filmski novi val; 9. Češka in Slovaška književnost od sedemdesetih let do konca 20. stoletja.

Metode poučevanja: Predavanja.

Južnoslovanske književnosti (3 ECTS)

Vsebina: Zgoščen pregled južnoslovanskih književnosti: obče značilnosti srednjeveške književnosti, posvetna književnost; dela humanistov, latinisti, petrarkizem; žitja kot srbska žanrska posebnost, cerkvena prikazanja kot hrvaška žanrska posebnost; pisni spomeniki, povezani z bosansko državnostjo, književna tradicija aljamiado; romantika in ilirsko gibanje, nacionalni junaški ep; realizem, moderna in njene različice, modernizmi po letu 1914, parnasovstvo, simbolizem, sumatraizem, zenitizem, hipnizem, dadaizem, avtomatizem, nadrealizem; knjiž. po letu 1950; postmoderna, oddaljevanje od tradicije socialne književnosti, prelom s črno-belo tehniko obravnave preteklosti; jeans proza; fantastika; mlada proza; trivializacija visoke književnosti; žanrska proza; hibridnost in žanrski sinkretizem; memoarska proza; historiografska fikcija; vojna proza; literarizirana (fiktionalizirana) avtobiografija; *nova* stvarnostna proza; fragment; kratka zgodba; *urbana* proza; medijska ozaveščenost; etabliрана književnost vs. popularna književnost.

Metode poučevanja: Predavanja.

11. 2 Obvezni strokovni predmeti 2. letnika

Skladnja slovenskega knjižnega jezika (4 ECTS)

Vsebina: Strukturna in pomenska skladnja. Pojem pomenske podstave povedi (propozicija) in njene prvine. Stavek. Tipologija stavka. Stavčni členi. Poved (eno-, večstavčna poved). Prozodične lastnosti povedi (stavčna fonetika). Prvine nadpovedne skladnje. Navezovanje v besedilu. Besedni red.

Posebnosti: Prenos vsebin v praktično delo z besedili.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje.

Zgodovina slovenskega knjižnega jezika (4 ECTS)

Vsebina: Metodologija raziskav knjižnega jezika, pridobivanje in interpretacija podatkov. Dejavniki in prvine sodobne jezikovne situacije v primerjavi z zgodovinskimi etapami jezikovnih situacij. Vprašanje njihove rekonstrukcije z besedilnimi viri in posrednimi sporočili o rabi jezika. Periodizacija razvoja knjižnega jezika. Problem nastanka knjižnega jezika s sopostavitvijo različnih teorij. Razvoj knjižnega jezika kot jezikovnega sistema. Razvoj pisne in govorne razsežnosti knjižnega jezika. Zgodovina knjižnega jezika z vidika njegovih družbenih vlog ter prestižnosti. Sredotežnostne in sredobežnostne silnice slovenskega knjižnojezikovnega prostora. Zgodovinska večjezičnost slovenskega prostora.

Razvoj knjižnega jezika z jezikovnozvrstnega, besedilnovrstnega ter slogovnega vidika. Razvoj in vloga umetnostnega jezika. Pregledna in problemska zgodovina knjižnojezikovnega opisovanja in predpisovanja, temeljnih priročnikov – slovarjev in slovníc – glede na cilj, metodologijo nastanka ter naslovnike

Posebnosti: Predavanja vključujejo spoznavanje zgodovinskih besedil in njihovega jezika z računalniškimi projekcijami in sodelovanjem študentov.

Metode poučevanja: Predavanja in seminar.

Od praslovanščine do stare cerkvene slovanščine (3 ECTS)

Vsebine: Pojem diahronije. Genetska klasifikacija jezikov in jezikoslovna periodizacija praslovanščine. Stara cerkvena slovanščina in njeno razmerje do praslovanščine. Razvoj praslovanškega glasovnega sestava s primerjalnega, tipološkega in arealnega vidika. Praslovanške prozodične značilnosti in njihovi odrazi v slovanskih jezikih s posebnim ozirom na slovenščino. Praslovanške in starocerkvenoslovanske oblikoslovne kategorije in vrste imenskega, zaimenskega in glagolskega pregibanja ter tipologija nadaljnega razvoja v slovanskih jezikih s posebnim poudarkom na slovenskih (preureditev imenskih pregibnostnih vzorcev po spolu, nastanek pridevniške sklanjatve, spremembe v sistemu slovničnih časov, slovanski glagolski vid). Zahodnoslovanski, vzhodnoslovanski in južnoslovanski jeziki v kontrastivni luči.

Metode poučevanja: Predavanja, individualne konzultacije.

Besedotvorje slovenskega knjižnega jezika (4 ECTS)

Vsebina: Opredelitev temeljnih pojmov besedotvorja. Z izrazno ravno tvorjenk vzpostavitev razmerja z morfologijo, s tvorbeno-pretvorbenimi postopki pa tako s funkcijsko (strukturno) kot pomensko skladnjo; temeljna vloga zaimkov in glagolskih primitivov (proverbov) – leksikalnih prvin po pretvorbenem postopku v tvorjenki z obrazilno vrednostjo. Stopnje tvorjenosti z zajetjem vzporedne tvorbe. Tipološka dvojnost besedotvornega pomena: (a) kategorialnost – ustreznost besedotvornega pomena propozicijskim sestavinam potencialne stavčne povedi in s tem njegova številčna in pomenska določenost – transpozicijske in mutacijske tvorjenke, (b) splošnost (nekategorialnost) – predvsem modifikacijske tvorjenke. Tipologija kratičnosti po različnih parametrih od medjezikovnih do znotrajjezikovnih.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje.

Besediloslovje (4 ECTS)

Vsebina: Spoznavanje razmerij med jezikovnimi, besedilnimi in sporazumevalnimi normami v slovenskem sporazumevalnem prostoru. Pojmovanje stilistične ustreznosti besedila kot pragmatično-sociolingvistične kategorije. Pregled teoretičnih modelov, povezanih z besediloslovjem. Kratka zgodovina besediloslovja, predvsem v razmerju z jezikoslovjem. Procesualna in kognitivna narava besedilnega sporazumevanja. Različne opredelitve besedilnosti. Kriteriji besedilnosti s težo na koheziji in koherenci. Besedilno pomenoslovje, z

izpostavivijo razlike med virtualnim in aktualnim pomenom, različnih oblik vzpostavljanja in delovanja reference in prepletanju jezikovnih in nejezikovnih dejavnikov pri oblikovanju/razumevanju besedila. Spoznavanje vpliva zunajjezikovnih dejavnikov na oblikovanost besedila. Besediloslovna analiza za različne aplikativne namene – ob avtentičnih primerih besedil.

Posebnosti: Samostojna analitična dejavnost in sintetično vrednotenje.

Metode poučevanja: Predavanja in vaje.

Uvod v literarno teorijo (7 ECTS)

Vsebina: Literarnost, pesniški jezik in »običajni« jezik, potujitev. Stil (obdobja, žanri, besedila) – kako ga opazovati. Zvočna ravnina stilne analize: osnove verzologije: ritem, metrum, metrično krepki in šibki položaji; verzni prestop; stopice, naglasni verz, zlogovno-naglasni verz, svobodni verz; kitica, sonet. Rima, asonanca, aliteracija, paronomazija. Zvočna simbolika (»zven« in »pomen«). Besedna, pomenska in skladijska ravnina stilne analize: ponavljalne figure (geminacija, anafora, refren); metafora in primera; metonimija in sinekdoha; simbol in alegorija; ironija, hiperbola, litota; ogovorne figure (apostrofa, eksklamacija, retorično vprašanje); stopnjevanje, paralelizem, antiteza; inverzija in druge skladijske figure. Ubeditveni načini: opis, pripovedno poročanje, samogovor in dvogovor. Zgradba literarnega besedila: zunanja zgradba; verz/proza; razmerje med dolžino besedila in njegovo strukturo. Subjekt besedila in avtor: lirski subjekt, pripovedovalec, dramski subjekti. Perspektiva (gledišče). Motiv in tema. Predstavljeni prostor in čas. Literarne osebe, njihove funkcije v zgodbi. Pripovedno besedilo: fabula (zgodba) in siže (pripoved), dogajalni ritem; tipi pripovedovalcev (in fokalizacij); dialoškost med pripovedovalcem in literarnimi osebami. Dramsko besedilo: vloge dialoga (dogajalna, karakterizacijska, tematska); besedilo in uprizoritev. Pesemsko besedilo: razmerje med lirskim subjektom, temo, motivom in verzom; so- in protipostavljanje elementov (glasovnih, skladijskih, pomenskih). - Na seminarju se teoretična spoznanja uporabijo v praktičnem analiziranju pripovednih, dramskih in pesemskih literarnih besedil.

Posebnosti: Predmet se izvaja v dveh semestrih.

Metode poučevanja: Predavanja in seminarsko delo z diskusijo in drugimi dejavnimi metodami dela (npr. delo v dvojicah/skupinah, okrogle mize), praktično delo (npr. seminarska naloga, uporaba kvantitativnih in/ali kvalitativnih meril za vrstno razlikovanje, tipološko razvrščanje).

Slovenska proza 1900–1950 (5 ECTS)

Vsebina: Predmet enakopravno in od generacije do generacije izmenjaje obravnava vse prozne žanre in oblike (balada, avtobiografski roman, zgodovinska povest ...), posamezne klasične (Cankar, Tavčar, Kveder, Bartol, Kozak, Kraigher, Bevk ...) in minorne, vendar v zgodovini vplivne avtorje (Malovrh, Rehar, Urbanija ...), obdobja in smeri ... Pri žanrskem pristopu si predmet dovoli poseči v čas nazaj in celo v sodobnost ter tako pokazati na ustvarjalno in recepcijsko kontinuiteto. Najobsežnejši žanrski korpusi na Slovenskem so zgodovinska in kmečka povest, ženski, rodbinski, ljubezenski roman, pustolovska,

skrivnostnostna, znanstvenofantastična povest, v kratki prozi koledarska zgodba, ki vsak vsebuje vrsto žanrskih tipov. Posebej močno so se žanri pojavljali v mladinski in trivialni literaturi. V ospredju sta literarnosociološka in -psihološka perspektiva, ki pokažeta vpetost literarne produkcije v nacionalne reprezentativne mehanizme in dopolnjujočo razvedrilno funkcijo književnosti. Bolj kot avtorji in njihova posamezna dela so predmet analize skupine snovno in formalno sorodnih del.

Metode poučevanja: Predavanja (z diskusijskimi ekskurzi). Teme, ki se jih predavanja ne utegnejo dotakniti, je študent dolžan preštudirati po eni izmed zgodovin slovenskega slovstva in po seznamu obvezne študijske literature k temu predmetu. Predavanja in vaje so le v pomoč pri pretežno samostojnem študiju področja.

Motivi in teme v slovenski književnosti (3 ECTS)

Vsebina: Predmet podaja različne preglede motivike in tematike od začetkov do sodobnosti. Zaradi menjavanja vsebin navajam kot primer eno izmed načrtovanih tem: ljubezensko temo v slovenski poeziji. Tovrstna tema vključuje ljubezenske pesmi – pregled slovenske ljubezenske pesmi poteka od prve ljubezenske pesmi (Auersperški fragment) do najnovejših pesniških zbirk mladih pesnikov in pesnic (npr. J. Jakob, T. Kramberger). Pred romantiko predstavi le nekaj pesmi, v Prešernovem ustvarjanju pa se usmeri na njegovo ljubezensko liriko, kjer predstavlja *Krst pri Savici* začetek slovenske ljubezenske pripovedi. V literaturi slovenske moderne spoznajo študenti pesmi Ivana Cankarja in Otona Župančiča, v obdobju med obema vojnama pa pomen ljubezenske teme v pesništvu Srečka Kosovele in Alojza Gradnika. Seznanijo se tudi z ljubezensko poezijo slovenskih intimistov – začetnico sodobne slovenske poezije. Sodobno slovensko ljubezensko pesem spoznavajo ob predstavitvi osrednjih poetik ljubezenskih (erotičnih) pesnikov in pesnic: M. Kleča, I. Svetina, M. Vidmar, B. Mozetiča, U. Zupana, M. Komelja, T. Kramberger, P. Čučnika, B. Korun idr.

Metode poučevanja: Predavanje, branje besedil, krajša poročila.

Slovenska dramatika 1900–1950 (3 ECTS)

Vsebina: Zgoščen pregled razvoja slovenske dramatike v prvi polovici 20. stoletja. Natančno se prikaže celoten dramski opus začetnika moderne slovenske dramatike Ivana Cankarja, ustavi pa se tudi pri O. Župančiču, E. Kristanu, Z. Kveder, F. S. Finžgarju, C. Golarju, A. Kraigherju, A. Novačanu. Sledi prikaz temeljnih značilnosti dramatike ekspresionizma in vprašanje, v kolikšni meri se te značilnosti kažejo pri M. Jarcu, F. Bevku, S. Majcnu, A. Remcu, I. Preglju, A. Leskovcu in S. Grumu. Prikaz dramatike socialnega realizma se osredotoča zlasti na dramski opus I. Potrča in B. Krefta ter specifičen razvoj in vlogo dramatike v času NOB. Analiza in interpretacija posameznih del ob izbranih odlomkih izpostavljata slogovne značilnosti, žanrsko raznolikost, tipologijo dramskih oseb, motivna in tematska jedra (hlapci, Lepa Vida, celjski grofje, mesto Goga, dolina šentflorjanska) ..., pa tudi uprizoritve in kritiške odmeve. Ob tem prikaže, kako so se spreminjale vrednostne sodbe, interpretacije in uprizoritvene prakse Cankarjevih dram in Grumovega *Dogodka* v mestu Gogi ter različne kasnejše medbesedilne navezave in aktualnost za današnji čas.

Metode poučevanja: Predavanja, v katerih se razlaga prepleta z branjem in analizo dramskih besedil. Izbrani odlomki dramskih besedil, razdeljeni na predavanjih, spodbujajo diskusijo s študenti. Samostojno branje leposlovja za izpit.

Slovenska poezija 1900–1950 (3 ECTS)

Vsebina: Razlaga literarnozgodovinskih pojmov in konkretizacija z avtorskimi poetikami: dekadenca (Župančič, Cankar, Gradnik), impresionizem (Murn, Kette, Župančič, Kosovel), simbolizem (Kette, Župančič), futurizem (Podbevšek), ekspresionizem (Kosovel, Jarc, A. Vodnik, Bevk, Gradnik, Seliškar, Vodušek, Balantič), konstruktivistična varianta avantgarde (Kosovel), socialni realizem (Seliškar, Klopčič, Gruden), nova stvarnost (Vodušek, Kocbek, Hribovšek, Torkar) in medvojno pesništvo (Župančič, Udovič, Minatti, Kocbek). Spregledana sočasna ustvarjalnost pesnic V. Jeraj, K. Šuler, L. Poljanšek, F. Trojanšek, V. Albreht, A. Černež, A. Gale, L. Šorli, V. Taufer in L. Novy. Pregled prelomnih filozofskih, nazorskih in estetskih sprememb, sočasnega prepleta in zaporedja literarno razvojnih faz moderne, med svetovnjima vojnama in medvojnega časa. Literarna besedila se osmišljajo na ozadju domačega in evropskega politično-kulturnega konteksta, medliterarnih stikov, funkcijsko omejenega literarnega in razširjenega žanrskega sistema.

Metode poučevanja: Predavanja z diskusijo, domače branje literarnih del.

11. 2. 1 Izbirni strokovni predmeti 2. letnika

Lektorat slovanskega jezika – hrvaški in srbski jezik (za sloveniste) (3 ECTS)

Vsebina: Razvijanje sporazumevalnih spretnosti: slušno in bralno razumevanje (različna avtentična besedila) ter pisno in ustno izražanje (tvorba različnih uporabnih besedil, dialogi v parih, prezentacija samostojnega dela ipd.); priprava na povzemanje besedil s parafraziranjem in reformulacijo; priprava na argumentiranje lastnih stališč; razvijanje leksikalne kompetence (kolokacije, idiomi, frazni glagoli itd.); priprava študentov na oblikoslovno in skladenjsko analizo govornih in zapisanih besedil; razvijanje in utrjevanje pravopisnih sposobnosti.

Metode poučevanja: Vaje, samostojno delo.

Lektorat slovanskega jezika – ruski jezik I (nerusisti) (3 ECTS)

Vsebina: Ruska pisava in osnove pravopisa Učenje pravilne izgovorjave (glasovi, naglas, intonacija). Vaje iz morfosintakse in besedotvorja: sklanjanje samostalnika, pridevnika, svojilnih, osebnih in kazalnih zaimkov (2., 4., 5 sklon), osnovna sintaktična raba v naštetih sklonih, glavni števniki, glagoli 1. in 2. spregatve, glagolski vid, tvorjenje in raba sedanjika, preteklika, prihodnjika, povratni glagoli, velelnik, tvorjenje imen po očetu. Osnovno besedišče v okviru naslednjih tem: poimenovanje oseb in predmetov, predstavlanje, seznanjanje, pozdravljanje, družina in dom, študij in prosti čas, hrana in nakupovanje. Najosnovnejši govorni vzorci

Metode poučevanja: Sodelovalno, aktivno (refleksivno) poučevanje, igranje vlog.

Lektorat slovanskega jezika – slovaški jezik (3 ECTS)

Vsebina: Poglobljanje osnov slovaške slovnice: glasoslovje, sklanjatve, spregatve, skladenjski vzorci, frazeologija. Spoznavanje besedilnih vrst v slovaščini. Primerjava slovenskega in slovaškega jezikovnega sistema. Obdelava srednje zahtevnih konverzacijskih tem in načrtno poglobljanje besedišča. Tematski sklopi: homonimija (slovenščina-slovaščina), večkulturnost na Slovaškem (Bratislava – Prešporok), slovaški miti, nekaj odlomkov slovaške književnosti 20. stoletja, slovaške pravljice, konfesionalna pestrost slovaškega ozemlja, družbene spremembe ob prelomnih letih (1918, 1948, 1968, 1989), posebnost in vloga nekaterih slovaških mest (Bratislava, Trnava, Banská Štiavnica, Kremnica, Levoča, Košice).

Metode poučevanja: Vaje iz konverzacije, individualne naloge, skupna analiza besedil, poslušanje avdio posnetkov.

Lektorat slovanskega jezika – češki jezik (3 ECTS)

Vsebina: Osnove češke fonetike in fonologije (vključno s pravopisom in pravorečjem) ter osnove češkega oblikoslovnega sistema (zlasti sklanjatve in spregatve). Obvladovanje izmenjav informacij v vsakdanjih komunikacijskih situacijah, spoznavanje češke družbene in zgodovinske realije.

Metode poučevanja: Vaje, pri katerih se močno uveljavlja sodelovalni način učenja, v katerega so aktivno vključeni tudi študentje.

Lektorat slovanskega jezika – makedonski jezik (3 ECTS)

Vsebina: Razvijanje sposobnosti razumevanja ter ustnega in pisnega izražanja v makedonščini, utrjevanje jezikovnih kompetenc, razvijanje leksikalne kompetence ter priprava na povzemanje besedil s parafraziranjem in reformulacijo, seznanjanje z makedonsko kulturo. Teme: družina, delo, študij, prosti čas, potovanje, družba, okolje.

Metode poučevanja: Vaje, samostojno delo.

Lektorat slovanskega jezika – poljski jezik (3 ECTS)

Vsebina: Spoznavanje glasovnega in slovničnega sistema poljskega jezika in zakonitosti njunega delovanja s poudarkom na razlikah med poljskim in slovenskim sistemom: obvladovanje osnovnih načel izgovorjave in intonacije (fonetske vaje in glasno branje besedil), osnove poljske slovnice: sklanjatev, spregatev in skladnja, spoznavanje osnovnega besednega zaklada iz tematskega področja »Jaz in moj svet«: človek, stanovanje in kraj bivanja, delo, vsakdanje življenje, hrana in pijača, zdravje, naravno okolje, izbrane aktualne družbene teme, razvijanje zmožnosti najosnovnejše komunikacije v konkretnih, vsakodnevnih govornih položajih. Prepoznavanje in uporaba osnovnih komunikacijskih vzorcev, kot so: izmenjava informacij, izražanje intelektualnih, emocionalnih in moralnih stališč, družbene konvencije ter specifika neverbalne komunikacije v poljščini.

Posebnosti: Študijski izlet na Poljsko.

Metode poučevanja: Lektorske vaje.

Jezikovni korpusi (3 ECTS)

Vsebina: Vloga avtentičnosti podatkov pri jezikoslovni dejavnosti. Opredelitev jezikovnih korpusov, korpusna tipologija in temeljni pojmi – avtentičnosti, dokumentiranost, referenčnost, uravnoteženost, reprezentativnost, označenost. Kratka zgodovina gradnje in uporabe korpusov v jezikoslovju. Pregled obstoječih slovenskih korpusov s poudarkom na njihovih značilnostih in uporabnosti za različne namene. Razmerje med jezikovnimi korpusi in spletom kot virom jezikovnih podatkov. Raba korpusov za opis jezika in jezikovne analize; korpusni šumi in interpretativne pasti. Osnovna korpusna iskanja z različnimi konkordančniki in metodologija korpusne analize.

Posebnosti: Vaje v računalniški učilnici.

Metode poučevanja: Predavanja in vaje.

Poglavja iz zgodovine slovenskega knjižnega jezika (3 ECTS)

Vsebina: Oblikovanje slovenskega knjižnega jezika (vprašanje začetkov, kontinuitete, variantnosti, povezovalnih in predstavniških vlog), slovenski knjižni jezik v 18. in 19. stoletju na poti od kulturne do politične vloge, zgodovina neposrednih in posrednih kodifikacijskih dejanj zvezi s slovenščino, slovenski knjižni jezik v 20. stoletju s stališča statusnih vlog in korpusne podobe.

Metode poučevanja: Predavanja in seminarsko delo s predstavitvami referatov in vodeno debato.

Javno govorno nastopanje (3 ECTS)

Vsebina: Poglobitev preučevanja temeljnih dimenzij javnega diskurza in preučevanja različnih diskurzivnih pristopov (konverzacijska, etnografska, sociolingvistična, pragmatična in kulturološka analiza), predstavitev različnih teorij načel uspešnega (javnega) sporočanja (npr. Griceove maksime, ki naj bi jih upoštevali tvorci, ko oblikujejo besedilo v določenih okoliščinah), kratka ponovitev različnih teorij, ki se osredotočajo na preučevanje kriterijev besedilnosti, in poglobljena predstavitev kriterijev namernosti, sprejemljivosti, informativnosti in situacijskoti v okviru javnega govornega nastopanja, predstavitev prozodičnih prvin, ki spremljajo govor, predstavitev besednorednih dejavnikov, ki pogojujejo uspešnost javnega govornega diskurza.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, individualne naloge, vodeni individualni študij.

Zgodovina slovenskega jezikoslovja (3 ECTS)

Vsebina: Okvirni pregled zgodovine evropskega jezikoslovja (vključitev zunajevropskega le toliko, kolikor je vplivalo na evropsko, npr. konec 18. stol. odkritje Paninijeve slovnice). Temeljna umestitev slovenskega jezikoslovja v zgodovinske okvire evropskega in predstavitev stičnih točk oz. posebnosti. Natančnejši pregled slovenskega jezikoslovja v 19. in 20. stoletju: vloga jezikoslovja pri oblikovanju enotnega knjižnega jezika (pogled na t. i. »nove oblike« sredi 19. stol.); vloga jezikoslovja pri oblikovanju odnosa do knjižnega jezika (primer »govorjenja po črki« v 2. polovici 19. stol. in elkanje v 1. polovici 20. stoletja); vloga jezikoslovja pri oblikovanju odnosa do knjižnojezikovne norme (t. i. slovanski purizem – argumenti za in proti). Slovenski jezikoslovci 20. stoletja in njihovo delo (predstavitev temeljnih del).

Posebnosti: V okviru seminarskega dela študentje sami osvetlijo izbrani odsek iz slovenskega jezikoslovja (predstavijo npr. izbrano slovnico, slovar itd. in obstoječo literaturo o tem).

Metode poučevanja: Predavanja in seminarsko delo.

Jezikovni in besedilni vidiki elektronskega sporazumevanja (3 ECTS)

Vsebina: Nastanek in razvoj elektronskega sporazumevanja. Jezikovni in besedilni vidiki elektronskega sporazumevanja. Mrežna govornica. Elektronska sporočila (poslovna in zasebna). Forumi in pogovori na medmrežju. Svetovni splet. Kultura in stil jezika in besedil v elektronskem sporazumevanju.

Posebnosti: Vaje v računalniški učilnici.

Metode poučevanja: Seminar, vaje.

Strokovno pisanje (3 ECTS)

Vsebina: Animirati študenta za dejavno poseganje v literarni sistem v tistem segmentu, ki zadeva analizo in interpretacijo njegovih sestavnih delov. Študenta usposobi za suvereno in prepričljivo pisno oblikovanje literarnovednih besedil. Povzemanje, določanje ključnih besed, izbira naslova, formulacija tez, segmentacija besedila, argumentacija, citiranje, stil in retorika, oblikovni parametri strokovnega besedila (opombe, odstavki, podnaslovi, seznam literature, slikovne priloge), standardi zapisa, posredovanje, prezentacija, korektura. Avtorske pravice, etika strokovnega pisanja, strokovna polemika in drugi žanri: objava gradiva, anotirana bibliografija, kritična izdaja, leksikonsko geslo, spletna objava, jubilejni članek itd.

Metode poučevanja: Predavanja z diskusijo in skupinski projekti s ciljem objaviti rezultate v strokovnem tisku.

Seminar iz literarne kritike (3 ECTS)

Vsebina: Spoznavanje literarnokritične problematike, praktično usposabljanje za literarno-kritičsko in publicistično dejavnost. Poznavanje literature in njenega bistva; razumevanje vloge in pomena literarne kritike znotraj slovenskega književnega življenja in kulture nasploh;

poznavanje medijske kulture in publicističnih žanrov; medkulturne kompetence. Predavatelj uvodoma predstavi splošno problematiko literarne kritike znotraj literarne vede, nato pa konkretne – tako načelne kot praktične – dileme aktualnega literarnokritičkega pisanja. Vsak izmed seminaristov si mora izbrati najmanj eno slovensko/prevodno književno noviteto, o kateri nato napiše literarno kritiko in jo predstavi na seminarju. Dolžnost vsakega udeleženca seminarja ni samo predstavitev lastne kritike, temveč tudi poznavanje vseh del, obravnavanih na seminarju, in sodelovanje v diskusijah o teh delih. Udeleženci seminarja morajo svoja stališča predstaviti argumentirano in v dialogu z drugimi sodelujočimi.

Metode poučevanja: Seminar.

Kreativno pisanje – poezija (3 ECTS)

Vsebina: Namen predmeta je praktično obvladanje verzni, kitičnih in pesemskih oblik iz zgodovine svetovne poezije. Študentke in študentje spoznavajo in izdelujejo poznane pesniške oblike. Predavanja in seminar se ne omejujejo le na klasično poezijo v vezani besedi, temveč slušatelj/ice intenzivno seznanjajo tudi s prostim verzom in vsemi postopki, ki jih je vpeljala moderna lirika, vključno z eksperimentalnimi izkušnjami različnih avantgardističnih poetik 20. stoletja. Najvišji korak v tem programu kreativnega pisanja ima dvojni namen, ki je odvisen od motivacije študentov in njihovega študijskega profila: 1) pri pedagoškem profilu je namen osvojitve znanj in tehnik, ki bodo bodočim srednješolskim profesorjem in profesoricam omogočale animacijo dijakov in dijakinj s pomočjo poezije ter uvajanje kreativnega pisanja za začetnike; 2) tisti slušatelj/ice, ki vpišejo kreativno pisanje zaradi svoje lastne umetniške motivacije, pa naj bi poskušali najti svoj osebni in posebni pesniški glas. Predmet nauči tehnike pisanja ter da vpogled v zgodovino pesniških oblik in postopkov ter zmožnost samorefleksije in kritičnega ovrednotenja lastnega dela.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, kreativno pisanje.

Literarno prevajanje (3 ECTS)

Vsebina: Predmet je razdeljen na predavanja in seminar. Predavanja sledijo bogati zgodovini prevodne dejavnosti s posebnim ozirom na spreminjanje razmerja med izvirnikom in prevodom skozi čas. Razgrinjajo različne teorije, ki obravnavajo fenomen prevoda od lingvističnih do estetskih razsežnosti. Poudarjajo razlike pri prevajanju različnih literarnih vrst (lirike, epike, dramatike) in zvrsti (romana, pravljice, vezane besede, prostega verza, komedije itn.). Primerjajo tudi značaje različnih jezikov in jezikovnih slogov različnih obdobj in literarnih usmeritev. Pridobljeno znanje študentje in študentke potem preizkusijo pri pisanju in predstavitvi seminarskih nalog, ki obravnavajo različne probleme konkretnih prevodov (iz drugih jezikov v slovenščino in nasprotno). Predmet po svoji naravi ni le teoretičen, temveč tudi praktičen, pri tem pa omogoča vpogled v večplastno tkivo literarne umetnine in soočanje s konkretnimi jezikovnimi problemi.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, kreativno pisanje.

Uredniško delo (3 ECTS)

Vsebina: Poznavanje zgodovine uredniškega ukvarjanja s slovenskimi pisatelji, upoštevanje tehnološke razsežnosti urednikovega dela, razumevanje urednikovega položaja v različnih založniških situacijah. Pridobitev občutka, da je uredniško delo izurjenost, povezana s poznavanjem primerov. Seznanitev s sodobnimi pripomočki za pripravo besedil za objavo. Rokopis in natis. Besedilo in leposlovno delo. Objavljena besedila in različice. Avtorjeve lastne objave. Objave po avtorjevi smrti. Avtorsko pravo. Vrste objav. Objava in vsebina izdaje. Knjiga in zbirka. Vrste zbirk (zanimivi primeri: mladinska književnost in posebne znanstvene izdaje leposlovja, kuharske knjige). Urednikova besedila. Filološki aparat in literarnozgodovinska pojasnila. Druge vrste urednikovih besedil. Priprava za natis. Od pisalnega stroja do IBM Composerja. Današnja priprava z računalnikom. Formati zapisovanja, oblike shranjevanja, vrste dostopnosti. Standardi in obseg urednikovih obvez. - Vsaka tema bo ponazorjena v največji možni meri s primeri iz zgodovine slovenskega leposlovja, uredniškega dela in založništva.

Posebnosti: Interes za uporabo računalnikov mimo tega, kar omogočajo različni Office paketi.

Metode poučevanja: Predavanja, praktično delo – analiza izdaj, vzorci za lastno delo.

1. 3 Obvezni strokovni predmeti 3. letnika

Leksikologija (4 ECTS)

Vsebina: Ločevanje med pojmi (a) (izrazna) beseda – leksem oz. slovarska beseda, (b) denotativni, konotativni in pragmatični (leksikalizirani) pomen; razčlenjevanje uslovarjenih pragmatičnih funkcij jezika tudi kot podlaga sociolingvističnih interpretacij. Prepoznavanje različnosti leksemov z vidika denotata (referenčne vsebine): (a) denotat s pomenom, določljivim s pomenskimi sestavinami (semi) – stavčnoočlenske besedne vrste, (b) leksikalizirano govorno dejanje s potencialnimi leksikaliziranimi pragmatičnimi okoliščinami, (b₁) prvine govornega dejanja – prostor in čas, (c) razmerje v jeziku – predložna in vezniška beseda. Na podlagi sintagmatskih in paradigmatskih razmerij ugotavljani pomenotvorni postopki. V podstavi medleksemskih razmerij – pomembnega stilotvornega sredstva – predvsem paradigmatski vidik.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, seminar.

Strokovno besedilo (3 ECTS)

Vsebina: Predstavitev zgodovine razvoja slovenskih strokovnih besedil, predstavitev oz. poglobitev poznavanja teorij komunikacijske kompetence (Dell Hymes, Eugenio Coseriu, Lyle F. Bachman) in natančnejša obravnava odvisnostnega razmerja (in posledic, ki izvirajo iz njega) med tvorjenjem/razumevanjem strokovnega besedila in poznavanjem/upoštevanjem značilnosti govornega položaja oz. socio- in psiholingvističnih danosti, predstavitev besedilotvornih zakonitosti in stilističnih postopkov nekaterih strokovnih besedil, obravnavanje različnih socialnozvrstnih teorij (slovenskega) jezika, še posebej tistih poglavij, ki se dotikajo strokovnega jezika, predstavitev značilnosti strokovnega izrazja in poimenovalnih postopkov.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, individualno vodeni študij.

Slovensko zgodovinsko glasoslovje z naglasom (3 ECTS)

Vsebina: Glasoslovne in naglasne značilnosti pozne praslovanščine in prve južnoslovanske spremembe. Nastanek slovenskega jezika in istočasna prva narečna cepitev. V obdobja (čas) umeščene glavne slovenske glasoslovne in naglasne spremembe. Delitev sprememb na splošnoslovenske in prostorsko omejene ter posledična narečna delitev slovenskega jezika. Pregled razvojov posameznih glasov in naglasov do današnjih narečij ter njihovo vključevanje v narečne sisteme. Spoznavanje sistemov sodobnih narečnih govorov kot vira za rekonstrukcijo zgodovine jezika ter sistemov zgodovinskih besedil kot pokazateljev stanja v določenem časovnem in prostorskem merilu. Spoznavanje sodobne nacionalne transkripcije za zapis narečnih govorov ter transkripcij, ki so se rabile in se še rabijo v slovenskem zgodovinskem jezikoslovju.

Metode poučevanja: Predavanja, seminarsko delo.

Slovenska frazeologija (3 ECTS)

Vsebina: Frazeologija kot posebna jezikoslovna disciplina, posebej v slovenskem jezikoslovju - zgodovinski pregled in opis stanja danes. Pojasnitev razmerja med frazeologijo in paremiologijo. Oblikovne in pomenske posebnosti frazeoloških enot: merila za odmejitev avtomatiziranih (stalnih) besednih zvez od aktualiziranih (prostih); merila za nadaljnje notranje ločevanje stalnih besednih zvez na nefrazeološke in frazeološke – povezava s pojmom idiomatičnosti. Slovarski viri za slovensko frazeologijo. Besedilotvorna funkcija frazemov: značilnosti in posebnosti rabe frazeologije v besedilih različnih funkcijskih zvrsti (zlasti v publicističnih in propagandnih besedilih ter umetnostnih besedilih). Pojem t. i. frazeološke prenovitve – rezultat jezikovne inovacije v besedilu. Frazeologija v komunikaciji. Kulturološki vidik frazeologije.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar, individualno vodeno delo.

Jezikovna norma in jezikovna kultura (4 ECTS)

Vsebina: Razmejitev pojmov norma – kodifikacija, norma – raba in pojmov jezikovna kultiviranost – jezikovno kultiviranje. Razmerje med normo, jezikovnim sistemom in rabo. Jezikovna zvrstnost: norma knjižnega jezika in neknjižnih zvrsti. Merila za oblikovanje knjižnojezikovne norme. Načini in viri normiranja (jezikovni korpus kot sodobni jezikoslovni vir). Načela jezikovne »pravilnosti« - argumenti za in proti. Razvoj jezikovne norme slovenskega knjižnega jezika in načela sodobne slovenske knjižnojezikovne norme. Temeljni jezikovnokulturni pojmi: purizem, antipurizem, jezikovno načrtovanje (jezikovna kultura in jezikovna politika: akcija Slovenščina v javnosti, zakon o jeziku). Jezikovna kultura v vlogi kritičnega vrednotenja knjižnojezikovne norme, zlasti njene kodifikacije. Vloga lektoriranja besedil v okviru jezikovnokulturnih prizadevanj v slovenskem prostoru.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar.

***Slovensko zgodovinsko oblikoslovje in skladnja* (3 ECTS)**

Vsebina: Metodološki pristopi opisovanja oblikoslovne in skladenjske ravnine na posameznih stopnjah razvoja. Osnovne oblikoslovne in skladenjske značilnosti pozne praslovanščine. V obdobja (čas) umeščene glavne spremembe oblikoslovnih kategorij (sklon, število, spol, oseba, čas, naklon, način, glagolski vid), končniške morfematike pregibnih besednih vrst, morfosintakse, besednozvezne in stavčne skladnje. Arhaičnost, kontinuiteta in variabilnost oblik in skladov v starejšem in sodobnem knjižnem jeziku ter v narečjih. Temeljne glasoslovne in analogne spremembe v končniških morfemih pri pregibnih besednih vrstah. Razvoj oblikovnih in funkcijskih sprememb nepregibnih besednih vrst.

Posebnosti: Terensko delo.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar, skupinsko delo.

***Sodobni slovenski roman* (7 ECTS)**

Vsebina: Pregled sodobnega slovenskega romana od prvega sodobnega romana (D. Smole, *Črni dnevi in beli dan*, 1958), obravnava tudi predhodnike (npr. V. Bartola), preko modernističnih (L. Kovačič, Prišleki; N. Kokelj, Milovanje ...), eksistencialističnih (V. Zupan, Menuet za kitaro; J. Virk, Zadnja Sergijeva skušnjava), postmodernističnih (A. Blatnik, Plamenice in solze; G. Gluvič, Vrata skozi ...) in modificiranih tradicionalnih romanov (M. Tomšič, Oštrigeca; V. Moderndorfer, Tek za rdečo hudičevko ...) do najnovejših romanov tekočega leta. Literarnosmerna, žanrska, tematološka in stilna pestrost slovenskih romanov narekuje različne pristope k izbranim romanom; vsi pa so predstavljeni tudi skozi branje odlomka. Predmet predstavlja tudi prezrte romane (npr. Z. Simčič, Človek na obeh straneh stene); izogiba se oznakam »zamejski« (kot v tradicionalnem poimenovanju npr. F. Lipuš, Boštjanov let; M. Sosič, Balerina, Balerina) in »izseljenski« roman (npr. T. Kramolc, Potica za navadni dan), saj predstavlja romane v enotnem kontekstu slovenskega romana. Posebej natančno se – deloma že na predavanjih, še posebej pa v seminarju – posveča najmlajšim romanom (1990–2005) in spremembam v njihovem ustroju v času t. i. poosamosvojitvene proze. - Analiza romana poteka tudi skozi duhovnozgodovinsko, receptivno-perceptivno, primerjalno in interpretativnosintetično prizmo, čemur je namenjeno predvsem delo v seminarju.

Metode poučevanja: Ustni izpit in seminarska naloga, ki predstavlja polovico skupne ocene.

***Sodobna slovenska dramatika* (3 ECTS)**

Vsebina: Zgoščen pregled razvoja slovenske dramatike v drugi polovici 20. stoletja. Pregled se začne z dramami, ki variirajo poetike predvojnega in vojnega časa (M. Mihelič, V. Zupan ...). Prikaže značilnosti drame absurda in poetične drame ter ugotovitve preverja pri konkretnih avtorjih in dramskih besedilih (J. Javoršek, P. Božič; D. Smole, G. Strniša, V. Taufer, I. Svetina). Opozori tudi na drame s poudarjenimi ludističnimi elementi (Jovanović, Jesih). Ob tem spremlja družbeno angažiranost dramatike, njene politične, moralne in socialne ideje (D. Smole, P. Kozak, D. Jančar, R. Šeligo, D. Jovanović, T. Partljič ...). Prikaže značilnosti drame v postmodernizmu (Jovanović, Svetina). V izbirnem seminarju se posebej

natančno posveča najmlajšim dramskim besedilom, nastalim po letu 1990, in spremlja sprotno produkcijo (M. Zupančič, D. Potočnjak, E. Flisar, V. Möderndorfer ...). – V seminarskem delu tudi opazuje razvoj gledališč in kako se je spreminjala vloga in pomen dramskega besedila v gledališki uprizoritvi. Pri sodobnih avtorjih opozarja na tematske, motivne in slogovne navezave s starejšimi besedili ter na razumevanje dram v medkulturni povezanosti.

Posebnosti: Predavanja so obvezna in vredna 3 kt. Študentu, ki pri predmetu izbere še seminar, se predmet vrednoti s 7 kt.

Metode poučevanja: Predavanja, v katerih se razlaga prepleta z zgledi dramskih besedil in video ponazoritvami. – V izbirnem seminarju sodelovanje v diskusijah na osnovi prebrane predpisane literature, predstavitev seminarjskih nalog ter skupen ogled in analiza gledališke uprizoritve ter primerjava z dramskim besedilom.

Sodobna slovenska poezija (3 ECTS)

Vsebina: Pregled sodobne slovenske poezije na ozadju družbenih premen, kulturnih paradigem in literarnega življenja v 2. polovici 20. stoletja: graditeljska poezija 1. povojnega petletja (Župančič, Minatti, Krakar,) objave medvojne poezije in zamolčani pesniki poražene strani (Balantič, Hribovšek); programski nastop in razcvet intimizma v 50. letih (Škerl, Kovič, Menart, Zlobec, Pavček, Minatti, Krakar); kritični eksistencializem od 1958 naprej (Zajc, Taufer, Strniša, Vegri), v navezavi s simbolizmom in ekspresionizmom (Udovič, Kocbek), ultramodernizem, neoavantgarda, konkretna poezija 60. let (OHO, Geister, Zagoričnik, Kermauner, Hanžek), reizem in ludizem konca 60. in 1. polovice 70. let (Geister, Šalamun, Jesih, Dekleva, Svetina, Januš), retradicionalizacija in mitopoetike v 70. letih (Pavček, Kovič, Taufer, Makarovič, Košuta, Detela), socialno občutljivi neorealizem (Brvar, Fritz, Kuntner), novi esteticizem (Grafenauer, Novak, Svetina, Dekleva), uporniški punk (Babačič, Gluvič), postmodernizem (Jesih, Debeljak, Ihan, Šteger), razpršitev v osebne poetike in novi intimizem (Vidmar, Zupan, Semolič, Pikalo, Čučnik, Podlogar, Stupica). Pregled razvojnih faz, tokov in generacij znotraj modernizma, inovacije in razmerja do tradicije, Razumevalno branje in samostojna dešifracija pesniškega sporočila z analizo tematike, podobja, zgradbe, retorike, formalnih lastnosti in medbesedilnih zvez. – V izbirnem seminarju študentje oblikujejo, argumentirajo, govorno in pisno predstavijo lastno interpretacijo in vrednotenje izbranih besedil.

Posebnosti: Predavanja so obvezna in vredna 3 kt. Študentu, ki pri predmetu izbere še seminar, se predmet vrednoti s 7 kt.

Metode poučevanja: Predavanja z diskusijo, raziskovalni seminarji z govornimi nastopi. Domače branje literarnih del.

Starejša slovenska književnost (3 ECTS)

Vsebina: Pregled slovenske književnosti od 10. do konca 18. stoletja (na ozadju evropske zgodovine): verske pesmi (božične, velikonočne ..., svetniške, Marijine ...); molitve, pridige ter ostala teološka literatura; posvetne pesmi do Pisanic, Pisanice, Vodnik ...; verska in posvetna drama (liturgične drame, pasijonske igre, Linhart), teološka in enciklopedična dela: Brižinski spomeniki, Stiški rokopis idr. srednjeveški rokopisi, Trubar, Krelj, Dalmatin idr.,

Čandek, Kastelec, rokopisne pesmarice 17. in 18. stoletja, Valvazor, Svetokriški, Basar idr. Vaje obsegajo branje in analiziranje izvirnih besedil. – V izbirnem seminarju se podrobneje seznanite z odvisnostjo literature od religije (teoloških nazorov, verskih obredov), morale, filozofije časa, v katerih so nastala; spoznate, da se nazori o umetnosti, morali, religiji, politiki itd. s časom spreminjajo in da je treba literarna dela vrednotiti glede na čas nastanka v skladu s spoznanjem, da se literarne oblike, vrste, teme, ideje, vrednote v času spreminjajo.

Posebnosti: Predavanja so obvezna in vredna 3 kt. Študentu, ki pri predmetu izbere še seminar, se predmet vrednoti s 7 kt.

Metode poučevanja: Predavanja z diskusijo in vaje ter izbirni seminar. Domače branje literarnih del. Strokovne ekskurzije v samostane, knjižnice, arhive, rojstne kraje piscev ipd.

Diplomsko delo (6 ECTS)

Študent izdela diplomsko delo pod mentorstvom izbranega habilitiranega učitelja na Oddelku za slovenistiko. Delo se javno predstavi ob zaključku študija. Vsebovati mora uvod, delovno hipotezo, pregled teoretičnih izhodišč, gradivo in metode za analizo, interpretacijo rezultatov, sklep, navedbo uporabljene literature in virov.

1. 3. 1 Izbirni strokovni predmeti 3. letnika

Slovenščina kot drugi in kot tuji jezik (3 ECTS)

Vsebina: Temeljni pojmi področja slovenščine kot J2 in TJ. Vloga in položaj slovenščine kot J1, J2 in TJ v Sloveniji, zamejstvu in v tujini. Zgodovina slovenščine kot TJ. Organiziranost in delovanje na področju slovenščine kot J2 in TJ. Jezikovna politika in načrtovanje slovenščine kot J2 in TJ, analiza pravnih aktov. Govorci slovenščine kot J2 in TJ in njihove značilnosti. Značilnosti slovenščine z vidika njenega učenja in poučevanja kot TJ. Teorije jezikovnega usvajanja in modeli jezikovnega poučevanja. Značilnosti procesov učenja in usvajanja slovenščine kot J1 in TJ. Dejavniki jezikovnega usvajanja. Podobnosti in razlike med procesoma učenja in usvajanja J1 in TJ. Jezikovno znanje in sporazumevalna zmožnost

Metode poučevanja: Predavanja, seminarji, raziskovalni seminarji, individualne naloge, vodeni individualni študij.

Poglavja iz slovnice – slovarski vidik (3 ECTS)

Vsebina: Opredelitev pojma kategorialna lastnost (KL) z vidika slovarske ali skladijske prepoznavnosti – oboje lahko v slovarskopomenski vlogi kot kategorialne pomenske sestavine (kategorialni semi), v skladijski kot razločevalne prvine stavčnih členov – stavčno zgrajene povedi kot enote besedila. KL kot vez med leksiko v vlogi stavčnih členov in leksiko kot nosilko denotativnega (slovarskega) pomena. Spol in vid z vezljivostjo kot izhodiščni členitvi leksike na samostalniško in glagolsko – temeljno stavčnostrukturno osebkovo-povedkovo. Odločilna pomenskorazločevalna vloga vseh drugih KL znotraj stavčne zgradbe – lahko tudi vpliv na besednovrstno in s tem izhodiščno slovarskopomensko opredelitev.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar.

Uvod v psiholingvistiko (3 ECTS)

Vsebina: Temeljni pojmi psiholingvistike in področje raziskovanja. Psiholingvistične metode raziskovanja jezikovnega razvoja. Procesi in modeli v psiholingvistiki. Teorije usvajanja jezika. Osnovni dejavniki, ki vplivajo na usvajanje jezika. Usvajanje, učenje in poučevanje jezika. Usvajanje jezika na različnih ravneh, od besede do stavka in besedila. Težave pri usvajanju in učenju jezika. Razumevanje jezika pri odraslih. Tvorjenje besedil pri odraslih. Težave v procesu sporazumevanja.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar.

Poglavja iz slovenske zgodovinske slovnice (3 ECTS)

Vsebina: Obravnava (glede na aktualnost, neraziskanost in zanimanje) izbranih jezikovnih pojavov s področja zgodovinskega oblikoslovja in skladnje (npr. v okviru posameznih besednih vrst, kategorij (sklonov, števila, spola, podspola, osebe, časa, naklona, načina idr.), formalnih, funkcijskih in pomenskih sprememb končniških morfemov, besednih, stavčnih zvez, besednega reda, medpovednih razmerij idr. Opis rabe obravnavanih oblikoslovnih kategorij, morfemov in skladov na posameznih razvojnih stopnjah slovenskega jezika ali diahrono, v zgodovinskih besedilih od 10. do 19. stoletja, v narečjih in (lastnih) govorih, medjezikovno primerjalno ali kontrastivno.

Posebnosti: Terensko delo.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar, skupinsko delo.

Poglavja iz zgodovine slovenskega glasoslovja (3 ECTS)

Vsebina: Tipični slovenski glasoslovni pojavi, kot so diftongizacije dolgih (in celo kratkih) samoglasnikov, različne stopnje redukcij kratkih (in celo dolgih) samoglasnikov, vpliv samoglasnikov na soglasniške spremembe in obratno, zlivanje samoglasnikov s soglasniki, spremembe starih soglasniških sklopov in nastajanje novih, nastanek raznih vrst sekundarnih soglasnikov itd. Prikaz stanja nekega pojava v različnih krajevnih govorih na jezikovni karti, s pomočjo izoglos določanje področja z istim odrazom/refleksom. Ugotavljanje žarišč posameznih sprememb, njihovo relativno starost in zaporedje.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, posamično in skupinsko seminarsko delo.

Poimenovalna tipologija (3 ECTS)

Vsebina: Prvotne in drugotne poimenovalne možnosti slovenščine; slednje načeloma kot posledica jezikovne gospodarnosti, kot take načeloma vir jezikovnosistemske stilistike. Delitev prvotnih poimenovalnih možnosti na slovenščini lastne – spoznavanje postopkov tvorjenje stalnih besednih zvez, besedotvorja, pomenotvorja, in prevzete. Pojemovna različnost jezikov kot podlaga za t. i. zakrito prevzemanje – kalkiranje; zlasti s pomensko sestavinsko

analizo leksemov prepoznavanje denotativnih in pomenskih kalkov. Tipologija izraženega prevzemanja – v zvezi s knjižnim jezikom obravnavana pravopisno-pravorečna vprašanja.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar.

Umetnostno besedilo in umetnostni jezik (3 ECTS)

Vsebina: Pregled teorij umetnostnega jezika in umetnostnega besedila s poudarkom na funkcijskem in kognitivnem jezikoslovju in jezikoslovni stilistiki. Opredelitev ključnih pojmov s poudarkom na oblikovanosti, večpomenskosti, pomenski odprtosti, jezikovni izvirnosti, slogu. Slogovna sredstva in njihova besedilna aktualizacija. Kompleksna znakovna narava umetnostnih besedil. Jezikoslovna opredelitev pomenskih in pragmatičnih razsežnosti umetnostnih besedil različnih žanrov. Metodologija analize umetnostnih besedil. Besedilne vrste na meji med umetnostnostjo in neumetnostnostjo v sodobnosti in zgodovinskih obdobjih. Narava in učinki kasnejših jezikovnih redakcij literarnih besedil. Vloga sprejemnika pri umetnostnem sporočanju.

Metode poučevanja: Interaktivna predavanja s spremno analizo besedil in seminarsko delo s predstavitvami.

Sodobna slovenska dramatika – izbirni seminar (4 KT)

Opis seminarja je zgoraj pri opisu predmeta.

Sodobna slovenska poezij – izbirni seminar (4 KT)

Opis seminarja je zgoraj pri opisu predmeta.

Starejša slovenska književnost – izbirni seminar (4 KT)

Opis seminarja je zgoraj pri opisu predmeta.